

A BOR KULTURÁLIS ÖRÖKSÉGE – WINE HERITAGE

A borkultúra e-learning anyag tartalma

*„One not only drinks wine, one smells it, observes it,
tastes it, sips it, and one talks about it.”*

Edward VII (1841-1910)

- 1. Alapfogalmak.** A szőlészet és borászat elemei. Mi a bor? – a definíciók zűrzavara. A szőlő biológiája, eredete, földrajzi elterjedése, főbb szőlőfajták, legfontosabb művelési módok. A *Terroir* fogalma. Borászati alapfogalmak: a gyümölcstől a borig - alkoholos és malolaktikus erjedés; fehér, vörös és rozéborok; habzóborok, cava és pezsgő (champagne); speciális borászati eljárások és borok. A borok ízanyagai, a borok érzékszervi bírálatának elméleti és gyakorlati alapjai. A szőlészet és borászat teljes termékszerkezete: borfajták; mi készülhet a szőlőből a boron kívül és mire jó a bor, mint alapanyag?
- 2. A szőlészet és borászat története, természeti és kulturális földrajza**
A szőlő és bor őstörténete: Kr.e. 6000 – 4500 Mezopotámia, Grúzia, Örményország, Macedónia, Törökország és Irán területén talált archeológiai leletek, írott emlékek. A sumér és egyiptomi bortermelés, az első egyiptomi bortörvények. A bor mérsékelt térhódítása Kínában. Fönícia szerepe a borkultúra terjesztésében. Az ókori görög és római borkultúra. A középkor bortörténelme; az arab országok és a Közel-Kelet szőlészete és borászata az Iszlám térhódítása előtt; Európa borkultúrája a középkorban; a neves bortermelő területek kialakulása, az egyház szerepe, az első európai bortörvények. Az újkor (1492 után); a borkultúra elterjedése Amerikában. Az európai borkultúra újkori fejlődése. A *Phylloxera* pusztítása és az új szőlőfajták kialakulása a 19. század második felétől napjainkig. A világ mai borrhíói: Európa, Ázsia, Amerika és Afrika (elsősorban Dél-Afrika) bortermő vidékei. A hideg klímájú területek speciális szőlészete és borkultúrája. Ausztrália és Új-Zéland borkultúrája. A *Terroir* fogalmának tudományos és kultúrtörténeti értelmezése.
- 3. A borkultúra írott öröksége**
- 4. Bor és vallás**
- 5. A bor filozófiája**
- 6. Szőlő és bor a képzőművészetben és a népművészetben**
- 7. Bor a zenében**
- 8. A bor gasztronómiája és a borgasztronómia története**

- 9. A szőlőtermeléshez és borászathoz kapcsolható kézműipar**
- 10. A bor épített öröksége**
- 11. A borok érzékszervi bírálata és a bor-ízlés történelmi fejlődése**
- 12. A bortermelő kulturtájak szerepe a regionális fejlesztésben: üzemméret, infrastruktúra, fenntarthatóság és örökségvédelem. A borkultúra szocio-ökonómiai aspektusai.**
- 13. A bor kulturális öröksége, mint speciális turisztikai termék: a borturizmus kialakulása és fejlődése. Bormúzeumok.**
- 14. Vizsgamunka**

Javasolt irodalom

Bauer, Karl (2006): Szőlősgazdák könyve: Integrált szőlőtermesztés. *Mezőgazda kiadó, ISBN 9789632861913*

Bényei Ferenc, Lőrincz András, Sz. Nagy László (2005): Szőlőtermesztés. *Mezőgazda Kiadó; ISBN: 9789632864464*

Blair, R.J., Francis, M.E., Pretorius, I.S. eds. (2005): Advances in wine science. *The Australian Wine Research Institute. ISBN 0-9751054-1-8*

Clarke, R.J. and Bakker, J. (2004): Wine flavour chemistry. *Blackwell Publishing; ISBN 978-1-4051-0530-9*

Columella, L.J.M. (2001): On Agriculture I-XII. *Bilingual edition. Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, London. Loeb Classical Library. ISBN 0-674-99398-5*

Eperjesi Imre (2011): Borászati technológia. *Mezőgazda kiadó. ISBN 9789632866352*

Estreicher, S.K. (2000): A history of wine: 5000 BC-2000 AD. *Lubbock Mag., Summer 2000.*

Fanet, J. (2004): Great Wine Terroirs. *University of California Press. Berkeley, Los Angeles, London. ISBN 0-520-23858-3*

Franke, P.R. and Marathaki, I. (1999): Wines and Coins in Ancient Greece. *The Hatzimichalis Estate, Athens, 1999*

Hamvas Béla (2004): The Philosophy of Wine. *Editio M Kiadó, 2004. ISBN: 9638587878*

Hamvas Béla (2010): A bor filozófiája. *Editio M Kiadó, 2010 ISBN: 9789639240490*

Johnson, H. and Robinson, J. (2006): The World Atlas of Wine. *Mitchell Beazley; ISBN 1 84000 332 4*

Johnson, H. (2005): A bor története. *Park Kiadó, ISBN 963-530-043-3*

Johnson, H. (2004): The Story of Wine. *Octopus Pub Group; ISBN 1840009721*

McGovern, P.E. Fleming, S. J. and Katz, S.H. eds. (2000): The Origins and Ancient History of Wine. *Gordon and Breach, Amsterdam, 2000*

McGovern, P.E. (2003): *Ancient Wine. Princeton University Press, Princeton 2003. See also www.upenn.edu/museum/Wine/wineneolithic.html*

Mészáros Gabriella, Nagymarosy András, Rohály Gábor (2004): *Terra Benedicta – Áldott föld. Akó – Gasztronómiai Tan- és Kiadó Kft. ISBN 9789632172729*

Paska, György (2005): *A szőlő, a bor és a vallás. Én vagyok az igazi szőlőtő. ISBN 9639498599*

Robinson, J. ed. (1994): *The Oxford Companion to Wine , Oxford University Press, New York, 1994*

Robinson, J. (1996): *Guide to Wine Grapes Oxford University Press, Oxford, 1996*

Rosano, Dick (2000): *Wine Heritage – The story of Italian-American vintners. The Wine Appreciation Guild, San Francisco; ISBN 1-891267-13-2*

Sarton, G. (1993): *Ancient science through the Golden Age of Greece. Dover, 1993*

Smith, Barry C. (2009): *Questions of Taste - The Philosophy of Wine. Oxford University Press; ISBN: 9780195384598*

Smith, Clark (2008): *Postmodern Winemaking: Rethinking the Modern Science of an Ancient Craft. University of California Press; ISBN 978-0-520-28259-9*

Todd, Cain (2014): *The Philosophy of Wine: A Case of Truth, Beauty, and Intoxication. Routledge, ISBN 978-1-84465-250-1*

Turner, P. and Coulter, C.R. (2000): *Dictionary of Ancient Deities. Oxford University Press, 2000*

Wilson, J.E. (2004): *Terroir. Mitchell Beazley; ISBN 1 84 000033 3*

„A projekt az InterregCentral Europe Programból, az Európai Regionális Fejlesztési Alap támogatásával, az Európai Unió és Magyar Állam társfinanszírozásával valósul meg.”